

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

11. An Advocatus non solum in causa probabili, sed etiam in causa dubia possit patrocinari? Ex p. 2. tr. 13. res. 6.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

2. Contrariam tamen sententiam docet doctus Vilalobos in *summa tom. 1. tract. 1. diff. 26. num. 1.* vbi sic asserit. [Quando se duda si el tributo ex iusto, no ay obligacion a obedecer y pagarle porque le duda de iusta possessio, y es interelido el Principe.] Sic ille. qui hanc sententiam in *tom. 2. tract. 8. diff. 13. num. 11.* intelligit quo ad tributa noua, & citat ibi pro hac opinione Castrum & Atagon, quibus ego addo Ludouicum Carbonem in *tract. de restit. quest. 13.* vbi sic ait, Antiqua tributa, seu gabellæ veteres putari debent iustis, & ita in dubio eas defraudare non licet, cum saltem adit præscriptio; nouæ verò gabellæ, vt sunt pedagia & guidagia, præsertim in rebus ad vsum quotidianum impostæ, si manifestam non habeant causam, fraudari possunt. Sic ille. Et hanc sententiam præter DD. citatos tenet etiam Molina de *iustit. to. 3. tr. 2. disp. 274. n. 7.* sic asserens. Quando tributa sunt noua, & non constar de illorum iustitia, sed dubitatur an desit aliquid ex requisitis, vt sint iusta, affirmant Doctores non deberi in conscientia, sed posse defraudari modò periuiria & mendacia non interueniant, imò denegari posse cessante scandalo. Ratio autem est, quoniam in dubio melior est conditio populi possidentis; & quoniam eiusmodi noua tributa præsumuntur iniusta, quando de contrario non constar; vnde in *c. quamquam, de cens. in 6.* dicitur, tributa regulariter esse contra iura tum canonica, tum ciuilia; & in *cap. peruenit, de cens. ait Summus Pontifex,* necesse esse scire prius causam, propter quam census sit solvendus, quam solvatur. Quòd si subditis causa tributi alicuius reddatur, & de iustitia illius dubitent, necesse est vt consulent peritos, debitamque adhibeant diligentiam ad iustitiam, vel iniustitiam illius indagandam, ne fortè Principem priuent debito tributo; interim tamen dum de iustitia causæ illius non constar, non tenentur in conscientia soluere id tributum. Hæc omnia Molina, qui citat Caicetanum, Angelum, Syluestrum, Gabeleum, & Medinam, & tandem hanc sententiam tenent etiam nouissimè Filliucius *tom. 2. tract. 28. pari. 2. c. 7. n. 117.* & doctus P. Ioan. de la Cruz in *direct. conscientie pari. 1. q. 7. art. 3. dub. 1. concl. 2.* vbi respondet ad argumentum, quòd in dubio præsumendum est pro Rege, dicit enim hoc debere intelligi, quando non agitur de interesse ipsius Regis, vt est in casu de quo loquitur.

RESOL. IX.

An in dubio priuilegium censendum sit reale, vel personale?
Et notatur, quod si tibi possidenti priuilegium vt reale suboriatur dubium, an sit personale, & diligenter re examinata dubium vincere non possit, reale esse poteris reputare?
Etiamque quaritur, an in dubio si priuilegium est reuocatum, præsumatur reuocatum? Ex p. 4. tract. 3. Ref. 51.

§. 1. Aliqui censent reputandum esse priuilegium personale, sic relato Decio tenet Sanchez de *matrim. lib. 8. disp. 27. num. 4.* & alij, quia duplici præsumptione concurrente alia specialis, alia generali, præualet specialis, vt ex multis docet Menoch. de *arbitr. lib. 2. cas. 472. n. 14.* Sed personalis præsumptio magis specialis est, quàm realis. Ergo pro personali in casu dubio standum est.
2. Alij verò, quod mihi probabilis videtur, distinguunt. Si priuilegium est omnino fauorabile, quia nec iuri communi, nec iuri tertio contrarium est, reputari debet reale in casu dubio, & extendendum est. Ita Basilus Pontius de *matrim. lib. 8. c. 18. §. 1. n. 7.* Suarez de *legibus lib. 8. c. 3. n. 18.* & alij, quia beneficium Principis latè est interpretandum, ex *l. vlt. ff. de consit. Principum.*

Verùm si priuilegium iuri communi derogat tantùm, etsi plures Doctores sentiant latè interpretandum esse, ac proinde vt reale iudicandum: at meritò Positivus, & Suarez *locis citatis,* sentiunt limitandum esse, & personale iudicandum. Ratio desumitur ex *l. 1. §. ille verò, de filiis presbyter. in 6.* vbi ea de causa restringitur dispensatio, quia à iure communi exorbitat. Si autem priuilegium præter ius commune sit, vergit tamen in præiudicium alterius, ea parte qua in præiudicium vergit strictè est interpretandum, ac reputandum personale, & non reale, si præiudicium tamen sit graue.

3. Nota etiam hinc, quòd si tibi possidenti priuilegium vt reale, suboriatur dubium an fuerit personale, & re diligenter examinata dubium vincere non poteris, reale esse poteris reputare, quia in dubiis melior est conditio possidentis. Et omnia supradicta, ne in aliena vitula arate videar, docet Castrus Palais *tom. 1. tr. 3. disp. 4. punct. 2. §. 1. num. 6. & 8.* cui ego addo Georgium Cabedum *pari. 2. de cis. 13. n. 4.* vbi tamen tenet sine vlla distinctione quòd priuilegium in dubio præsumitur personale, licet absolute contrarium doceat Tapia de *consit. Principum, c. 1. part. 3. n. 31.* vbi asserit in dubio priuilegium potius præsumendum esse reale, quàm personale.

4. Notandum est etiam hinc obiter, quòd in dubio priuilegium non præsumitur reuocatum, & ita docet Parisius *lib. 2. cons. 61. n. 21.* Alciatus *resp. 19. n. 4.* & alij, quos citat, & sequitur Antonius Sanctarellus in *var. resol. to. 1. q. 16. n. 1.*

RESOL. X.

Index quid facere debeat in pari dubio? Ex p. 4. tract. 3. Ref. 20.

§. 1. Deo primò existente pari dubio iuris vtriusque partis, ita vt index omnino sit pendulus, teneri possidenti fauere, nec ipsum posse cogere, vt partem relinuat, quia ius retinendi habet possidens in hoc dubio.

2. Dicò secundò in eodem dubio, si neuter possidet teneri iudicem inter vtrumque diuidere, quia æquum est vtriusque ius. Sed Petrus Ledefina de *matrim. quest. 45. art. 1. dub. 2. ad 3. prime sent.* docet rem indiuiduam posse iudicem applicare cui voluerit, vt duobus æquè dignis petentibus beneficium, potest Episcopus eligere quem maluerit, quia indiuiduum est. Sed hoc impugnat ex Sanchez Ioannes Salas in *1. 2. tract. 8. disp. nica,* sect. 23. n. 240. quia lex iustitiæ petit, vt in hoc dubio res illa sorte distribuatur, vel vni res, alteri verò dimidium æstimationis conferatur; ergo iudex, qui est iustitia animata, eiusque minister, sic tenetur facere; nec est simile de beneficio, quia nullus illorum, cum neutrius sit, habet ius aliquod iustitiæ etiam distributiue: vt si tibi conferatur, sed hæc iustitia dicit vt alteri illorum detur: in nostro autem casu vterque habet ius communitatiue iustitiæ, vt inter eos diuidatur. Ita Salas; & de hac questione vide Io. Valerum in *differen. vtriusque fori, ver. opinio, differ. 3.* Tulchum *ver. medium concl. 170.* Homobonum in *consult. cas. cons. c. pa. 7. resp. 26. vol. 2.*

RESOL. XI.

An aduocatus non solum in causa probabili, sed etiam in causa dubia possit patrocinari? Ex p. 2. tr. 13. Ref. 6.

§. 1. Vlti negatiuam sequuntur sententiam. Sed ego posse affirmare cum Maldero in *p. 2. q. 19. art. 5. disp. 86. asser. 8. in fin. & Lorca in p. 2. v. o. disp. 39. memb. 2.* vbi ita asserit. Non solum quando sunt probabiles

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 21. §. Nota, & lege eam per totam, & si vacas ocio etiã ref. eius annotationum; & doctrina replueris pro alijs cõtingentibus circa hoc. & infra in tr. 7. lego doctrinam §. vlt. ref. 4. quãuis in aliquo distat ab hac quæst.

biles sententia, sed & si res sit dubia, omnino Aduocatus non peccat patrocinando. Et probatur, quia Aduocatus nec sententiam profert, nec iudicem cogit profert: solum proponit, quae sui clientis ius confirmare possunt. quae proponere iudici, in causa dubia non est iniustum, sed iuuat, vt à iudice causa melius expendatur. Ita Lorca, quod est valde notandum. Vide pro hac sententia D. Antoninum p. 2. tit. 1. c. 19. §. 8. Angelum ver. Aduocatus n. 7. Armit. n. 20. Syluestrum q. 10. & Nauarrum in summa, c. 25. n. 28.

RESOL. XII.

An Aduocatus, si causa sit criminalis, possit in dubio facti patrocinari contra reum? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 47.

Sup. hoc in ref. praeterita & in alio §. eius annot.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Ioannes Salas in dubio non potest reum iudex licite condemnare, sed debet illum absolueret. Ergo non potest Aduocatus id à iudice petere.

2. Sed hanc opinionem refellit Merolla in disp. Theo. tom. 1. disp. 3. c. 4. corollar. 6. n. 56. quia sequeretur neque in causa ciuili quando est dubia, posse Aduocatum contra reum patrocinari, quia etiam in tali casu iudex debet reum absolueret. Nam quando iura partium sunt obicura, reo fauendum esse tradit leg. cum sint de regulis iuris in 6. Sed consequens est fallum; ergo, &c. Adde quod munus Aduocati non est rem definire, sed illius munus tantum est proponere sincerè factum, & merita causae, vt iudex postea illa expendendo iustè sententiam ferat. Et ideo hanc sententiam, nempe non solum in causa probabili, sed etiam in causa dubia posse Aduocatum contra reum patrocinari, tenui etiam ego ipse in part. 2. mearum resolutionum, tract. de opin. probabili. resol. 6. vbi pro hac sententia citauit Lorcam & Malderum.

Quae hic est Ref. antecessus.

RESOL. XIII.

An in dubio quis censendus sit illegitimus? Ex quo sequitur expositum, de cuius parentibus dubium est, habendum esse legitimum. Etiamque inferitur, quod si dubitetur, an aliquis filius sit naturalis, vel spurius, debet praesumi, quod potius sit naturalis, quam spurius. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 6.

§. 1. Respondeo negatiuè cum Maldero in 1. 2. D. Thome quast. 19. art. 5. disp. 87. vbi sic ait. Qui dubitat an sit legitimi tori, non tenetur sequi partem tutiorem, sed potest sequi mitiorem, etiam contra possidentem, saltem in materia iustitiae, v. g. quando aduenda est hereditas; probatur ex l. filium ff. de his que suis vel alieni iuris sunt, & est Syluestri ver. filius q. 12 & communis aliorum, extendit id Salas etiam ad illum de cuius natalibus ab initio dubitatum fuit, & cuius fratres iam sunt in possessione hereditatis. Hinc sequitur expositum de cuius parentibus dubium est, habendum esse legitimum. Ita Malderus; vide etiam Martinez multis aliis in 1. 10. l. 9. 19. art. 1. dub. 5. concl. 2. Turrianum in opus. Theologiae opus. 10. disp. 3. dub. 3. Castrum Palaum to. 1. to. 6. tr. 1. Ref. 10. 1. disp. 3. p. 1. 5. per totum Villalobos in summa to. 1. tr. 1. difficult. 20. n. 10. & Sanctarellum var. resolu. tom. 1. q. 24. p. 20. & seq. vbi etiam probat quod si dubitetur an aliquis filius sit naturalis, vel spurius, debet praesumi quod potius sit naturalis quam spurius.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 5. Ref. 41. 42. & 43. cum multis aliis in 1. 10. l. 9. 19. art. 1. dub. 5. concl. 2. Turrianum in opus. Theologiae opus. 10. disp. 3. dub. 3. Castrum Palaum to. 1. to. 6. tr. 1. Ref. 10. 1. disp. 3. p. 1. 5. per totum Villalobos in summa to. 1. tr. 1. difficult. 20. n. 10. & Sanctarellum var. resolu. tom. 1. q. 24. p. 20. & seq. vbi etiam probat quod si dubitetur an aliquis filius sit naturalis, vel spurius, debet praesumi quod potius sit naturalis quam spurius.

RESOL. XIV.

Quis teneatur alere illegitimum, quando duo dubitant, vter ipsorum sit eius pater? Et quid quando vnus ex his est nobilior, & ditior? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 31.

§. 1. Ab utroque soluenda esse alimenta, docet Tur. Arias in opusculis theologicis, tom. 1. opus. 13. disp. 5. dub. 3. Martinez in 1. 2. tom. 1. quast. 19. art. 6. dub. 5. concl. 2. Valquez in 1. 2. disp. 66. c. 8. n. 7. & Villalobos in summa tom. 1. tr. 1. difficult. 20. n. 11. vbi sic ait. [Si Pedro, y Iuan dudan qual dellos es padre de Fran. cisco, porque ambos tratan con su madre, ambos deuen alimentarle pro medietate, y si el vno no puede, no quiere, lo deue el otro hazer.] Ita ille, & Azcoz in to. 2. lib. 2. c. 19. quast. 8. asserens vt Villalobos, quolibet patre deficiente, vel nolente filium alere, alium esse obligatum in integrum.

2. Sed hoc non approbat Salas in 1. 2. tr. 8. disp. vna, c. 2. n. 2. 4. 8. & Castrum Palaus to. 1. disp. 3. p. 1. 4. n. 15. quia aduersus quemlibet non habet filius integrum ius, & hanc opinionem ego teneo. Quod verò alter ex iis de quibus dubitatur, vter sit pater ditior, aut nobilior, parum refert, vt ei potius quam alteri filius tribuatur, ac proinde obligatio alimentorum ipsam potius, quam alterum constringat. Ita Valquez in 1. 2. disp. 66. c. 8. n. 4. 8. licet etiam probabiliter asserat Salas & Palaus vbi supra: si patres inaequales in diuitiis, & nobilitate sint posse matrem à ditiori & nobiliori plus alimentorum exigere, quia ditior & nobilior meliora alimenta tenebatur filio ministrare.

RESOL. XV.

Quando duo cognouerunt feminam & dubium est magis prolem vnius esse, quam alterius, an vterque teneatur ad alimenta pro aequalitate dubij? Et quid est dicendum, quando dubium non est inter duos adulteros, absente marito, sed inter maritum & adulterem? Et inferitur non solum adulterum non teneri ad restitutionem marito, si probabiliter credat prolem non esse suam, sed etiam si simul credat probabiliter esse suam. Et in exemplum praedictarum quaestionum alij diuersi casus adducuntur valde notandi. Ex p. 7. tr. 11. & Martinez Ref. 35.

§. 1. Hanc quaestionem me citato nouissime pertractat Eminentiſſ. Lugo de iust. 10. 1. disp. 14. p. 1. tenet, nam quotiescumque non constat saltem per praesumptiones, vel iudicia probabilia hunc esse tuum filium, videtur te non teneri eius alimenta praestare. Probant hanc sententiam, quia si aliquis inueniatur occisus, & dubitetur, an occisus sit à Petro, vel à Paulo, nec possit dubium illud separari, iniquum erit punire utrumque, cum certum sit alterum ex illis esse innocentem, atque adeo, si vterque puniatur, certum erit innocentem puniri. Vnde barbarum omnino, & crudele fuit, quod Princeps quidam fecisse narratur, quicum melaerret, quis ex tribus famulis certos suos fructus praestolimos comedisset, iussit singulos secari, vt apparet, in cuius stomacho reperirentur, provt in secundo apparuerunt, primus autem innocens secus fuit. Non enim sunt puniendi innocentes, vt inter eos delinquens puniatur, sed potius dimitendus est delinquens, ne innocentes puniantur. Ex quo argui potest ad casum nostrum, quia licet restitucio, vel solutio non sit propriae poena, est tamen quasi poena: nam licet sit furto, v. g. oritur debitum poenae, sic etiam oritur debitum reparandi damnus totum, quod ex furto consequitur. Vnde sicut ob delictum incertum,